

The background features a light blue gradient with various 3D-rendered elements. At the top, there are large, metallic-looking binary digits (0s and 1s) scattered across the frame. Below these, a curved path of smaller 3D keyboard keys leads from the top right towards the center. The overall aesthetic is clean, modern, and tech-oriented.

WayScience

2nd International Scientific
and Practical Internet Conference

«Scientific Research and Innovation»

ISBN 978-617-8293-03-1

ЯК ЗАФІКСУВАТИ ІСТОРІЇ ВІЙНИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Хоменко Ангеліна

викладач філологічних дисциплін

Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування НАУ

м. Київ, Україна

Війна безжальна. Вона провокує на несподівані вчинки, трансформує усталені стереотипи та принципи. Наша держава переживає складний період свого розвитку. Сьогодні саме українці платять кров'ю за свою незалежність, переконання, цінності. Жителям України довелося стати жертвами чи свідками воєнних злочинів чи їх наслідків. Відомості та персональні історії мають зберегтися для вивчення, дослідження і попередження у майбутньому. У цьому матеріалі розглянуті коректні та конкретні способи збору інформації.

Форма анкетування – це **бриф** – документ, створений організаторами проєкту для заповнення надавачами інформації (учасниками освітнього процесу, які бажають поділитися своєю історією війни, свідченнями воєнних злочинів).

Формати підготовки брифу:

1. **Google Документ** – онлайн-документ у стилі Word: офісний стиль заповнення. Не потрібні зовнішні засоби збереження та поширення інформації. Що особливо зручно під час воєнного стану, коли є ймовірність фізичного знищення зовнішніх ресурсів. Чітко визначається коло осіб, які переглядатимуть, редагуватимуть та коментуватимуть документ.

2. **Google Форма** – онлайн-анкета з чіткими питаннями: респондент обирає варіанти чи заповнює оригінальну текстову відповідь. Високий рівень конфіденційності визначений тим, що відповіді доступні тільки автору форми.

10 порад для підготовки питань брифу чи інтерв'ю, згідно Рекомендацій Незалежної медійної ради та практичного досвіду:

1. Місце інтерв'ювання. Якщо за якихось причин неможливе заповнення брифу у наведених вище форматах і передбачається діалог між інтерв'юером і респондентом із травматичним досвідом, то краще обрати прогулянку на свіжому повітрі, у безпечному місці. Фізична активність допоможе справитися з можливим стресом від негативних спогадів.

2. Отримати усвідомлену згоду респондента на розмову та фіксування пристроями запису. Інформування респондента про місце публікації, цільову аудиторію та можливу реакцію споживачів інформації. Пояснити важливість та мету участі у проєкті і можливість, за бажанням, відмовитися чи перервати інтерв'ю у будь-який час.

3. Розмова може стати матеріалом для судового розгляду. Тому під час фіксації вказувати чітко імена учасників, час запису, місце дій, згоду респондента. Забезпечити безперервність запису.

4. Захист персональних даних. При можливих негативних наслідках публікації (загроза фізичної розправи) — зміна ім'я респондента на вигадане.

5. Підготовка морально-психологічного стану інтерв'юера. За необхідності – звернення до фахівця. Він тримає емоційний баланс: довіра, увага та повага до пережитого респондентом. Питання повинні бути заздалегідь підготовлені. Не вживати питань-звинувачень, що містять оціночні судження, ярлики та кліше. Інтерв'юер уважно слідкує за емоційним та фізичним станом респондента. У разі погіршення – припиняє розмову та залучає фахівців, які нададуть кваліфіковану допомогу.

6. Стежити за звертанням до респондента під час інтерв'ювання та підготовки матеріалу: назвати людину синонімами, які вказують на ознаки стійкості та сили: героєм чи свідком воєнного злочину. Не називати словами, які підкреслюють негативні спогади: жертвою, потерпілим, уцілілим тощо.

7. Якщо близькі респондента загинули, обов'язково перевірити чи відомий травматичний факт їй/йому. Не повідомляти про загибель – це мають робити уповноважені фахівці. У присутності неповнолітніх краще не згадувати про пережитий травматичний досвід.

8. Вибір ілюстрацій (фото) спільно з респондентом. Погодження матеріалу перед публікацією.

9. Верифікація даних. Перевірити матеріали, отримані від респондента через офіційні джерела. Попередити респондента про цю перевірку та пояснити її необхідність.

10. Подяка респонденту за сміливість поділитися негативними спогадами. Надати контакти уповноважених осіб чи організацій, які можуть надати йому/їй кваліфіковану допомогу.

Коли учасник освітнього процесу за якихось обставин не може заповнити формати брифу чи інтерв'юватися, матеріал про нього готується за погодженням із офіційними представниками особи **на основі офіційних документів**.

Кожного з нас війна спіткала у різних місцях та містах. У ній забагато болю, а головне – жахливої правди. Це травматичний досвід для кожного з нас. Проте саме фіксація цього болю не дасть пам'яті все це стерти.

Ми неодмінно переможемо! Водночас ми повинні викоринити з нашого життя росію назавжди. Фіксація, збереження, вивчення та аналіз історій війни – основа побудови майбутніх дипломатичних діалогів, попередження воєнних дій та злочинів, розвитку освіченого суспільства.